

A photograph of a grassy area at Aalborg University. In the foreground, several students are sitting on the grass, some in groups, some alone. A young man is walking across the grass on the right side. In the background, there is a modern building with large windows and the letters 'AAU' on it. A tree is on the left side of the image.

Naturetik – refleksioner over natursyn –

v. Lektor Jes Lynning Harfeld, Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITET

Natur og naturbegribelser

v. Hans Fink

- 1) Det uberørte: "uberørt af menneskelig indgriben"
- 2) Det vilde: "urskov, bjerge, ørkener, moser, tundra og vildnis"
- 3) Det landlige: "bondelandet med dets bølgende marker"
- 4) Det grønne: "potteplanter [...] og akvariefisk i modsætning til cement, asfalt og plastkiddippedutter"
- 5) Det fysiske: "Naturen er det naturlovsbestemte, det i rum og tid udstrakte"
- 6) Det jordiske: "verden som skabt af en guddommelig, overnaturlig skabermagt, som selv står uden for det skabte"
- 7) Det hele: " Naturen er Altet, Verden, Universet, Kosmos, Alnaturen"

Den naturetiske debats udsagn

Faktuelle udsagn:

‘Der udsættes 1.000.000 opdrættede fasaner i den danske natur hvert år’

Såkaldte ”tykke begreber”
‘En kornmark er natur’
(naturbegribelse)

Etiske udsagn:

‘Det er noget forbandet svineri at skyde en kongeørn i den danske natur’

Danmarks Jægerforbund

NATURSYN

Vi arbejder for RASKnatur

(*Natursyn RASK*, Danmarks Jægerforbund 2016).

Naturen er (bør være?) ...

”et udtryk for kulturtilstande” – og derfor kan der ikke tales om uberørt eller vild natur nogen steder [?]

- Samarbejde med landbruget om driftsmetoder
- Biotopudviklinger der understøtter vildt
- Fodring, opdræt og udsætning af vildt

Naturen er (bør være?) ...

Autentisk - på den måde, at der er **”dyrearter, som ikke hører hjemme i Danmark”**, og i biotopudviklinger skal der anvendes plantearter, der kan defineres som oprindelige og som del af **”et ’dansk’ landskabspræg.”**

Natur- og vildtpleje – altså en klar menneskelig, kulturel og unaturlig praksis – **”[må] ikke skabe unaturlige bestande”** Naturligheden af en essentielt kulturelt betinget dansk natur bør opretholdes.

Re: Drab på rovfugle

Jeg har flere gange observeret både 3-4 musvåger i et enkelt læhegn på mit jagtrevir. Landmanden bekræfter også at antallet af musvåger er steget voldsomt. Jeg kan ikke lade være med at tænke på hvor få harer der er. I denne jagtsæson har jeg kunne tælle op til 3-4 harer på reviret. For 5-10 år siden blev der skudt 2-4 harer om året og der blev set 5-10 stykker hver gang. Rovene er der blevet væsentligt færre af, så det er ikke dem der er problemet. Vil man beskytte naturen, så skal antallet af rovfugle også holdes nede.

Jeg tror ikke det er noget problem for rovfuglene at jagte musvåger og harer. Men ravidet tror jeg ikke en ræv eller rovfugl kan styre. Hvis man tager råvildtforvaltning seriøst (som mange desværre ikke gør), så kan det nemt lade sig gøre at danne sig et overblik over hvad der står på sit terræn.

Natursynets vugge

Aristoteles (384-322)

(naturen som underlagt)

Dyrs eksistens for (telos):

- “vi kan slutte os til, at efter dyrenes fremkomst eksisterer planterne for deres skyld, og at de andre dyre eksisterer for menneskets skyld. De tamme som arbejdsdyr og mad, de vilde – hvis ikke alle så da den største del af dem – som mad og som ressource til tøj og diverse redskaber. Nuvel, hvis naturen intet laver som er ufærdigt, og intet laver der er nyttesløst, så må vi slutte, at hun har lavet alle dyr for menneskets skyld”

Politikken

Abrahamitiske religioner

(naturen som underlagt OG separat)

- »Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den; hersk over havets fisk, himlens fugle og alle dyr, der rører sig på jorden!« v29 Gud sagde: »Nu giver jeg jer alle planter, der sætter frø, på hele jorden og alle træer, der bærer frugt med kerne. Dem skal I have til føde. v30 Til alle de vilde dyr og til alle himlens fugle, ja, til alt levende, der rører sig på jorden, giver jeg alle grønne planter som føde.« Og det skete. v31 Gud så alt, hvad han havde skabt, og han så, hvor godt det var. Så blev det aften, og det blev morgen, den sjette dag.

1. Mosebog

- **Antropocentrisme**
- Etikken (især dagligdags-etikken) har været og er delvist stadig i overvejende grad antropocentrisk. Dvs. at det er en grundlæggende antagelse at mennesket er det eneste fænomen, som er intrinsisk (ikke-instrumentelt) værdifuldt.
- Eller i hvert fald det fænomen, som er mest værdifuldt.

Naturetikken og dens centrismer (hvem/hvad er etisk relevant?)

- Antropocentrismen
 - Traditionelle forståelse af etikken
 - Findes i bløde og hårde versioner
- Sentiocentrismen
 - Væsner der kan lide og nyde er etiske relevante (tidlig dyreetik 1700-tallet)
- Biocentrismen
 - Bios (det levende) som centrum frem for mennesket
 - Udfordring af hidtidige måder at forstå etikken på
- Økocentrismen
 - (Deep) Ecology
 - Holistisk/systemisk

Naturetik

Miljøetik og dyreetik

- Sentiocentriske teorier og anskuelser versus bio- eller økocentriske teorier og anskuelser
- Ofte individbaseret normativitet versus populations- eller artsbaseret normativitet

Animal Liberation and Environmental Ethics: Bad Marriage, Quick Divorce

Mark Sagoff

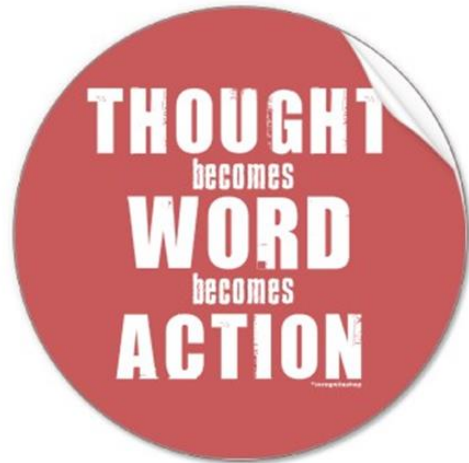
I.

and ethic." Aldo Leopold wrote in *A Sand County Almanac*: "simply enlarges the boundaries of the community to include soils, waters, plants, and animals, and collectively, the land."¹ What kind of community would refer to? He might mean a community, a group of individuals, or a community of individuals. It is not clear what he meant by "community" or "treatment"

but also soils, waters, plants and animals. Leopold's view, then, might not differ in principle from the view of Christopher Stone, who has suggested that "waters and even trees be given legal standing, so that their interests may be represented in court."² Stone's expansion of our moral consciousness is a part of a historical progress by which we have recognized the equality of individuals, notably blacks and women.

Centrismen, værdsætning og etik

Den måde vi tænker om verden på – og det sprog, vi bruger til at beskrive og definere objekter, væsner og kontekster – formgiver vores holdninger og således vore handlinger.

Etikken (vores normative forståelse af verden) har grobund i vores anskuelser og kategoriseringer af verden.

Vores anskuelser og kategoriseringer har direkte indflydelse på vores holdninger/normer og handling.

Antropocentrisk terminologisering af dyr

- Husdyr
- Produktionsdyr
- Kæledyr
- Forsøgsdyr
- Skadedyr
- Arbejdsdyr

Skadevoldende vildt

21. februar 2013 · 🌐

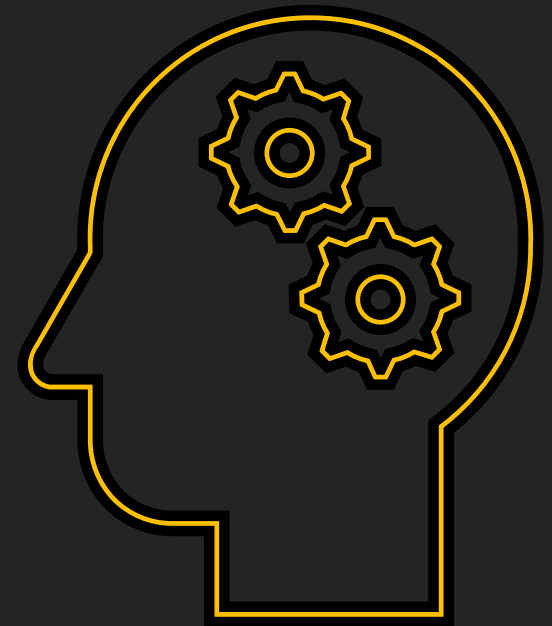
Er jægere blevet så behage syge at de skyder
mange rovfugle uden vi river hovedet i jorden
svæve rundt men her er det også kun haren vi har..der er ikke dyrkede arealer inden for 3 km og
for 20 år siden var der mange haren og lidt fasaner de er væk nu men har man mange fasaner osv
kan de sikkert være hårde ved gavnvildtet. jeg mener at jeg læste i et gammelt jagtblad at sankt
hubertus mente at man skulle beskytte og passe gavnviltet mere en man skulle skyde det. for 30
år siden gav vi biologerne ret vi havde været alt for hårde ved rovfuglene. men nu kan der ikke
være flere. jeg kan ikke engang have brevduer uden duehøgen tømmer dueslaget konstant. der
må da ellers værere duer nok .siden de danske jæger ofrede duejagten

Jeg tror nu de fleste jægere
jagt mere end bare at vildt
terrænet og beskytte vildt

Derfor synes jeg godt man kan tage hånd om eksempelvis harebestanden, ved regulere rovvildtet. De fleste
mener jo det er fint at skyde krager og ræve, men når snakken falder på de "store, flotte rovfugle", så skal de
særfredes, selvom de er ekstremt effektive rovdyr.

Grundlæggende moralsk overbevisning

- En grundlæggende moralsk overbevisning indeholder grundlæggende empiriske antagelser – men er ikke i sig selv reducerbar til disse antagelser
- En grundlæggende moralsk overbevisning kan være resultatet af refleksioner omkring en praksis – men ofte i udgangspunktet et resultat af indlejring i forskellige kulturelle sfærer (familie, nation, folk, erhverv, religion etc.)
- En grundlæggende moralsk overbevisning – både hos en person og et samfund – kan forandre sig ...

Moralsk forandring

- Beskriver en socialetisk – samfundsbaseret – tendens (men således også ofte underliggende personlige tendenser)
- Kan være lokal eller global (kulturrelativ), men er i højere og højere grad global (pga. globalisering af både erhverv og kultur)
- Korrelerer ofte med lovgivning på området (skiftende kausalitet). Men fungerer også uafhængig af lovgivning (f.eks. seksualmoral)
- Kommer ofte i ryk initieret af lovgivning, generationsskifte o.lign.
- Forklares bedst som et sammenspil mellem biologiske og kulturelle faktorer
- Er ikke forudbestemt eller retningsbestemt

K.E. Løgstrup

- Som mennesker, om end vi er sat i en situation, hvor det at gøre naturen til middel for vore formål er uundværligt i forhold til opretholdelsen af vores eksistens, ikke bare har carte blanche til at gøre, som det passer os.
- ”Skam i livet får vi af, at der er liv og væsener, ting og fænomener, der ikke er vore”
- ”Ødelægge natur, uden at der er noget formål med det, er overskridelse af grænsen. Tilintetgøre natur, som om det var lige meget, om den var til eller ej, er skamløshed. Som det også er skamløshed at gøre natur til middel for formål, der ikke vejer”
- (*Ophav og omgivelse*)

